

ΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

Ἡ ἑξομολόγησις

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Στὸ δρόμο καὶ κατὰ τὴν διάρκειά του προγεύματος στὸ Σαγιάρ, γίνονταν μέσα μου μιὰ πάλη μεταξύ δύο ἐπιθυμιῶν: Ἡ μιὰ ἤθελε νὰ κρατήσω τὴν καρδιά μου κλειστή, νὰ τυλιχτῶ μὲ τὴ θλίψις ἡ ὁποία ταιριάζει σ' ἕναν ἄνθρωπο πού πέρασε ἀπὸ σκληρὴς δοκιμασίες καὶ πού πρέπει νὰ ἐξυλοστῇ γιὰ τὸ παρελθόν, — ἡ ἄλλη ἀπεναντίας μ' ἐσπρωχνε νὰ σπάσω τὴν ἀλυσίδα, νὰ ξαναρχίσω τὴ ζωὴ, νὰ μεθῶ ἀπὸ καινούργιες συγκινήσεις.

Εἴν' ἀνάγκη τάχα νὰ ποῦ ποιά ἀπὸ τίς δύο ἐπιθυμίες μου θάμειβον; Ἐνῶς δαίμων ἐσωτερικὸς μ' ἐσπρωχνε νὰ μιλήσω καὶ νὰ γίνω σχεδὸν πνευματώδης. Ὅχι μόνον ἔκανα τοὺς ἀγαθοὺς πυργοδεσπότες νὰ εὐθυμίσουν, μὰ προκάλεσα ἀρετὴς φορὲς στὰ χεῖλη τῆς Βαλεντίνης δὲν ὤρατο νεανικὸ γέλιο, τὸ ὁποῖο ἔβρινε σχεδὸν ἀμέσως...

Ὅταν ἀφίσαμε τὴν τραπεζαρία, ἕνας ἀδύνατος ἥλιος φώτιζε τὸ πάρκο, τὰ μισόγυμνα δένδρα καὶ τίς δεντροστοιχίες πού ἦσαν στρωμένες μὲ χίτρινα φύλλα. Ἡ κυρία Ντισατελιὲ δικαιολογήθηκε ὅτι θὰ πῆγαινε στὸν ἐσπερίνῳ καὶ ἀποσύρθηκε. Ὁ σύζυγός της ἀποσύρθηκε καὶ αὐτὸς, ἀφοῦ προηγουμένως μυστοφίσε τὸ χέρι καὶ ἀφοῦ μὲ βεβαίωσε μὲ μιὰ φράσι ἀρετὰ μπερδεμένη ὅτι τοῦ εἶχα κάνει μεγάλῃ τιμὴ καὶ εὐχαρίστησι, προσεγγίζοντας εἰς «μποροῦσα νὰ πηγαίνω νὰ τρώω κάθε μέρα στὸν πύργο».

Ἐτοί μείναν μόνος στὸ σαλὸν μαζί μὲ τὴ Βαλεντίνη. Μᾶς ἔλχαν ἀρῆσει μαζί σὰν νὰ εἴμαστε ἀρραβωνιασμένοι. Καὶ ὁ μὸς ἡ Βαλεντίνη ἦταν παντρεμένη. Ὁ παράλυτος ὑποκόμης σύζυγός της ἔμενε στὸν ἴδιον πύργο. Ὁμολογοῦσα στὸν ἑαυτὸ μου ὅτι ὁ δρόμος πού εἶχα πάρει ἦταν κακός. Μὰ, ὅταν ἡ νέα γυναίκα ἔπειτ' ἀπὸ μερικὲς στιγμὲς, γύρισε πρὸς ἐμένα καὶ μοῖς εἶπε: «Θὰ ἤθελα νὰ περπατήσω λίγο στὸ πάρκο... θέλετε καὶ σὺ;» ἔνοιωσα νὰ κοκκινίζω ἀπὸ εὐχαρίστησι καὶ τῆς ἀπάντησα: «Εὐχαρίστως».

Τὴν ἀκολούθησα στὸν ἀντιθάλαμο, ὅπου πῆρε ἕνα ψάθινο κατέλ-λο καὶ τὴν ὁμοῦλά της καὶ κατέβιν στὸν κῆπο.

Ἀρχίσαινα νὰ προχωροῦμαι κάτω ἀπ' τὰ δένδρα. Τὸ δίκτυ τὸν κλαδίων, ἀν καὶ ἐξημερωμένο, ἔφτανε νὰ μᾶς προστατεύη ἀπὸ τὸν ἀδύνατον φθινόπωρινὸ ἥλιο. Ἡ Βαλεντίνη ἔκλεισε τὴν ὁμοῦλά της καὶ, δείχνοντάς μου τὴ μακρὰ δεντροστοιχία πού τὴν ἔκλεινε πέρα ἕνα εἰδος ἀφίδας, μὲ φώτισε:

— Δὲν μοιάζει μὲ γάρθηκα ἐκκλησίας;
Δὲν ἀπάντησα, ἀπολάμβανα σιωπηλὸς τὴ χαρὰ πού ἔνοιωθα τὴ γυναίκα αὐτὴ τόσο κοντά μου καὶ μόνῃ μαζί μου. Ὑπόσχο ἦμουν γαλήνιος σὰν κάποιον καὶ μὲ προστάτευε ἀπὸ τίς κακὲς σκέψεις. Κόιταξα τὴ φίλη μου, τὴν ἔβλεπα ἔτσι ὅπως πραγματικὰ ἦταν καὶ ὅχι ὅπως τὴν εἶχα δεῖ ὡς τότε στὸ τεχνητὸ φῶς τῆς βιβλιοθήκης ἢ τῆς ἐκκλησίας. Ἀνεκάλυπτα τώρα ὅλες τίς ἀλλοιώσεις τοῦ προσώπου της: Ἡ ἔπιδερμίς της ἦταν σὰν πλυμένη ἀπὸ τὰ δάκρυα, τὰ μάτια της γλῶσσι σμένα καὶ ἡ ἐσωτερικὴ τους φλόγα φαινόταν σὰν κοιμισμένη, πάνω ἀπ' τὰ βλέφαρά της ξεχωρίζαν μερικὲς πρὸς ὀπίσθινες ρυτίδες, ἀπὸ τὸ πολὺ κλάμα.

Τὰ ἔβλεπα ὅλα αὐτὰ καὶ μοῦ τὴν ἔκαναν ἀκόμα πιο προσφιλή. Θὰ ἤθελα νὰ τὰ φιλήσω ἀδελφικά αὐτὰ τὰ θαυμάσια μάτια, αὐτὰ τὰ μάγουλά πού ἡ θλίψις ἔχε ξεφορτωθεῖ τὰ ῥόδα τους.

Στὸ στρίψιμο τῆς δεντροστοιχίας, ἀντικρίσαμε ἀνάμεσα στοὺς θάμνους, μιὰ μικρὴ πασχαλιὰ, τῆς ὁποίας τὰ κλαδιά εἶχαν ἀκόμα φύλλα.

— Ὁ! τί ὥραία φύλλα! φώναξε ἡ Βαλεντίνη. Κιττάχτε, κύριε Φρέντ... πῶς εἶναι δυνατόν αὐτὸ τὸ μικρὸ δέντρο νὰ καθυστέρησε τόσο πολὺ στὸ ξεφύλλισμά του;

— Ὅχι, ἀπάντησα χαμογελῶντας, δὲν καθυστέρησε καθόλου. Εἶνε

Μὲ συγκίνησης τὸ ἐνδιαφέρον πού μοῦ εἰδείξε ὁ καλὸς αὐτὸς ἐπιστήμων.

πιθανὸν ὅτι φρόντισε καὶ ἄνθισε πολὺ νωρὶς τίς πρώτες μέρες τοῦ Μαρτίου... καὶ γυμνώθηκε μαζί μὲ τ' ἄλλα δένδρα... Μὰ τώρα, καθὼς τὸ φθινόπωρο εἶναι πολὺ γλυκὸ, γελᾷσθη καὶ φρόντισε πάλι.

— Φτώχῳ, δεντράκι! ψιθύρισε ἡ νέα γυναίκα ἔπειτ' ἀπὸ μιὰ μικρὴ σιωπὴ. Θάλεγε κανεὶς πῶς κρυώνει...

— Ναί, οἱ νεαροὶ τοῦ βλαστοῦ εἶναι πολὺ λεπτοὶ γιὰ ν' ἀντισταθοῦν στὴ δροσιά τὸν νυχτὸν τοῦ Νοεμβρίου. Θὰ καοῦν μὲ τὰ πρώτα ψῆχ' καὶ τὰ κουμπουκιά του δὲν θ' ἀνοίξουν ποτέ...

Προχωρήσαμε ἀκόμα λίγο χωρὶς πιά νὰ μιλοῦμε.

Ἐτοί φτάσαμε στὴν ἀρχὴ τοῦ πάρκου πού τὸ ἔβρινε μιὰ τάφος. Πέρα, ἀπλωνόντουσαν κατηφορικὰ διάφορα ἀγκυρόκηματα πού ἔφταναν ὡς τὴν κοιλιάδα τοῦ Σηκουάνα.

Μιὰ τέτοια τελεία ἀρμονία ἐπικρατοῦσε μεταξύ τῆς ψυχῆς μου καὶ τῆς ψυχῆς τῆς Βαλεντίνης, ὥστε ἔφτανε ν' ἀλλάξουμε μιὰ ματιὰ γιὰ ν' ἀντιληφθοῦμε ὅτι τὸ τοῖπο πού βλέπαμε γύρω μας μᾶς ἔφτανε τίς ἴδιες σκέψεις, τίς ἴδιες ἀναμνήσεις.

Κ' ἔφαρνα, ἡ φίλη μου, ἐξακολουθώντας νὰ ἔχει τὸ βλέμμα της, προσκλημένο ἐπάνω μου, εἶπε, καταβάλλοντας μιὰ φανερὴ προσπάθειαν:

— Κύριε, δὲν θέλω νὰ καταρρασθῶ τὴν καλοσύνη σας!... Ἐπέμνενα σήμερα τὸ πρὸ νὰ σὰς φέρω ἔδω, παρὰ τὴ θέλησί σας!... Πρέπει νὰ μὲ συγχωρήσετε... θέλω νὰ σὰς ζητήσω μιὰ συμβουλὴ γιὰ κατὶ πολὺ σοβαρὸ. Καί—πρόσθεσε προσπαθώντας νὰ χαμογελάσῃ—δὲν ξέρω πῶς νὰ σὰς μιλήσω γιὰ ὑποθέσεις τόσο προσωπικῆς.

— Τὴ διαβεβαίωσα γιὰ τὴν ἀφοσίωσί μου καὶ γιὰ τὴ χαρὰ πού θάνοιωθα νὰ τῆς φανῶ χερίσιμος.

— Σὰς εὐχαρίστω, εἶπε. Ἐλάτε στὸ περίπτερό μου. Θὰ κοιμητιὰ-σοῦμε ἐκεῖ πῶς ἀντα.

Αὐτὸ τὸ περίπτερο ἔμοιαζε μὲ νινεξὶνο κίοςσι καὶ ἦταν φτιαγμένο ἀπὸ κομποὺς δέντρων διασταυρωμένους. Ἡ Βαλεντίνη ἀνοίξε τὴν πόρτα μ' ἕνα κλειδί πού κρατοῦσε ἐπάνω της. Μεσ' στὸ μοναδικὸ δομικὸ τοῦ μικροῦ περιπτέρου ὑπῆρχε ἕνας σοφρὸς καὶ ἕνα σοφρὸ βιβλία.

— Ἐρχομαὶ συχνὰ ἔδω τὸ καλοκαίρι, εἶπε ἡ νέα γυναίκα... Ὅταν ὑπάρχει βλάστησις γύρω, τὸ περίπτερο γίνεταί γονιευτικὸ. Μοῦ συνέβη μάλιστα κάποτε καὶ μιὰ περιπέτεια. Τὸ περασμένο καλοκαίρι, μὲ ἄγελάδα λήθης πάνω ἀπ' τὴν ἀφάρι καὶ ἄρχισε νὰ σιγφουρῇ στὸ περίπτερο πολλὰ ὥρα... Ἐβλεπα τὸ γονδρὸ μουσουλῶ τῆς νὰ προβάλλῃ κάθε τόσο στὰ παράθυρα... Εἶχα νοιώσει ἕνα τρελλὸ φόβο. Δὲν τόλμησα νὰ βγῶ ἔξω ὡς τὴ στιγμὴ πού ἀνησυχόσαν γιὰ μένα στὸν πύργο καὶ ἔστειλαν ἕναν ὑπηρετὴ ἔδω γιὰ νὰ δῇ τί ἀγένητα. Αὐτὸς εἰδῶξε τὴν ἄγελάδα καὶ εἶπαι μπόρεσα νὰ βγῶ ἔξω.

Γέλασε μὲ τὸ ὥραιο γέλιο τῆς καὶ ἔπειτα ἀνακτώντας τὴ σοβαρότητά της, ἐπρόθεσε:

— Καθίστε, κύριε...
— Καὶ συγχρόνως κάθησε καὶ ἔκεινη κοντά μου.

Ἐμεινε, μερικὲς στιγμὲς σκεπτικὴ, κρατώντας τὸ μὲτωπό της μέσα στὰ χέρια της. Τέλος, ἀνασῆκε τὸ κεφάλι της καὶ μὲ ρώτησε:

— Σὰς φαίνομαι ἄρρωστη;
— Τὴν κύταξα ἑξαφανισμένος καὶ τῆς ἀπάντησα:

— Καθόλου... Σήμερα μάλιστα ἡ ὄψις σας εἶναι πολὺ καλὴ...

— Ὁ! σ' αὐτὸ συνέτελεσε ὁ ἄερας, τὸ περπάτημα καὶ ἡ εὐχαρίστησις πού αισθάνομαι βλέποντάς σας... Μὰ — ἐπρόθεσε χαμογελώντας πάλι — εἶμαι ἄρρωστη καθὼς φαίνεται... Ἀκουσα προχθὲς μιὰ συνομιλία τοῦ γιαιτροῦ μὲ τὴ μητέρα μου. Ἀπὸ τὰ λόγια του κατάλαβα πῶς ἡ κατάστασίς μου εἶναι σοβαρὴ.

Καθὼς ἀκουσα αὐτὰ τὰ λόγια τῆς Βαλεντίνης, μοῦ φάνηκε πῶς πέρασε μπροστά μου καὶ μ' ἄγγιξε μὲ τὰ φτερά του ὁ πένθιμος ἀγγελος, τὸν κακὸν εἰδήσεων.

— Ἡ κατάστασίς σας εἶναι σοβαρὴ; ἔναεῖται μηχανάκι. Καὶ ἀπὸ τί πάσχετε;

— Δὲν κατάλαβα ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ γιαιτροῦ Μαντελὲν. Μιλοῦσε

Ένας Ξρωλευμένος

ΜΑΡΣΕΛ ΠΡΕΒΩ

γιά μαρσισμό... «Τὸ Σαγιάρ εἶνε ὄγρὸ—ἔλεγε— πρέπει ἡ κυρία ὑποκόμῃσιν νὰ φύγῃ ἀμέσως γιὰ ἓνα κλίμα μεσημβρινό, γιὰ τὶς Κάννες ἢ τὸ Μεντόν». Κι' ἀπὸ χθές, παλεύω μὲ τὴ μητέρα μου, γιατί ἐγὼ θέλω νὰ μείνω ἐδῶ...

Χωρίς νὰ θέλω, ψιθύρισα :

— Νὰ φύγετε ; Καί τι θὰ γίνω ἐγὼ ἂν φύγετε ;

Ἡ Βαλεντίνη γέλασε μὲ φανερὴ χαρὰ καὶ μὲ ρώτησε :

— Δὲν θέλετε λοιπὸν νὰ φύγετε ;

Μὴ ἐγὼ κιόλας εἶχα μετανοήσει καὶ ντερέπομαι γι' αὐτὸ ποὺ εἶχα πεῖ.

— Ναι, τῆς ἀπάντησα, πρέπει νὰ φύγετε! Εἰμ' ἐνας ἐγωίστης... Δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ θέλω νὰ μὴ φύγετε, φύγετε... τὸ ταχύτερο! Πρέπει...

Δὲν τὴν εἶχα δεῖ ποτὲ ν' ἀχτινοβολᾷ τόσο ἀπ' τὴ χαρὰ τῆς. — Ὅχι, φίλε μου, εἶπε. Δὲν θὰ φύγω. Εἶμαι πολὺ εὐνησιμένη ποὺ κατέχω μιά θέσι στὴ ζωὴ σας καὶ ποὺ ἡ παρουσία μου σὰς εἶνε τόσο προσφιλῆς... Ἐννοῶσα ἐπὶ τόσα χρόνια τέτοια φρικὴ γιὰ τὴν ἀνώφελη ζωὴ μου, ὥστε μπορῶ τώρα νὰ τὴ διακινδυνεύσω λίγο γιὰ νὰ χρησιμεύσῃ σὲ κάτι. Ὡ! — ἐπρόσθεσε, ἀπαντώντας σὲ κάποια κινήσει μου, — σὰς τὸ λέω αὐτὸ ἐντελῶς ἀπλῶς, χωρίς καμμιὰ κοκεταρία. Τὸ αἰσθημα ποὺ νοιώθω γιὰ σὰς εἶνε ἀσφαλῶς μιά ἀντανάκλασις τοῦ αἰσθηματος ποὺ ἔχετε καὶ σεῖς γιὰ μένα. Ἦρθετε στὸν πύργο, γιατί σὰς προσκάλεσε ἡ μητέρα μου, γιὰ νὰ μὲ διασκεδάσετε λίγο, κάνοντας μιά πρᾶξι ἐνσπληχνίσι. Καὶ βρήκατε σὲ μένα μιά συντροφίσσα τοῦ πόνου, γιατί καὶ σεῖς ὁ ἴδιος, τὸ ξέρω, τὸ μαντεύω τοῦλάχιστον, ὑποφέρετε ἀπὸ μιά μεγάλῃ θλίψι... Δὲν σὰς ζητάω ἐκμυστηρεῖσαι... Θὰ διητῇ οἱ μὴ μέρη θὰ τὰ ποῦμε ὅλ' αὐτὰ πολὺ φουκὰ. Θὰ ἐξομολογήθωμὲ τότε ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὸ μυστικὸ μας... Σὰς ἐμπιστευθήκα καὶ σὲδῶ τῆς μητέρας μου, γιατί ἤθελα νὰ βεβαιωθῶ ἂν πραγματικὰ ἐνδιαφερόσθε γιὰ τὴν παρουσίαν μου ἐδῶ... Τώρα ἀποφάσισα πεῖ... Ὅχι μείνω...

Τὰ εἶχα χαμένα. Ἡ στάσις τῆς Βαλεντίνης ἦταν τόσο ἀπόρρητη τόσο ἀφέλγῃς κ' ἀπομαρτυρικὴ συγχρόνως, σταθεροποιούσε τόσο καθαρά τὴ φιλία μας καὶ ἀπομακρυνε τόσο ὀριστικά κάθε ἰδέα ῥωτοῦ, ὥστε ἀπομείναι γιὰ μὴ στιγμὴ ἄρρωτος. Ἐκείνη τῆς στιγμῇ, θὰ ἤθελα νὰ τὴν τσάβηζω κοντά μου καὶ νὰ σφιχτῶ στὴν ἀγκαλιά τῆς, ὅπως σφιγγόμουν παιδί, στὴν ἀγκαλιά τῆς θεάς μου καὶ τῆς γιαγιάς μου. Ἦταν κ' αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἴδια ράτσα γυναικῶν, τῶν ἱκανῶν γιὰ κάθε ἀφοσίωσι. Πῆρα μὲσα στὰ χέρια μου τὰ μακρὰ, λεπτὰ καὶ διάφανα χέρια τῆς, ὅμοια μὲ τὰ χέρια τῶν παρθένων τῶν Πριμιτιφ ζωγραφῶν, κ' ἀπάντησα :

— Σὰς εὐχαριστῶ. Εἶστε χίλιες φορές καλύτερη ἀπὸ μένα θὰ ἐπρεπε ἀπὸ καιρὸ νάχω μίλησι, ὅπως μιλάτε τώρα. Δὲν ξέρω ποῖα φευγοντοτροπὴ μὲ συγχράτῃ. Ναι, μὲ συγκαίνισατε στὴν ἀσχή γιατί εἰσάσατε ἀδύνατη καὶ γιατί εἶχατε θλίψει, αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια. Μὰ ἀπὸ τότε—τόρα προπάντων—σὰς γινώσκω. Ἄν δὲν θέλετε νὰ μοῦ συντρέψετε τὴν ψυχῇ, φύγετε, τὸ ταχύτερο μάλιστα, χωρίς νὰ ρωφισκομύνησθε τὴν ὀργὴν σας ποὺ μοῦ εἶνε ἀγαπητὴ περισσότερο ἀπὸ τὸ κάθε τι. Τὶ εἶνε τρεῖς μῆνες ἀπουσίας στὸ κατὼ κάτω... Ἐγὼ θὰ σὰς περιμένω νύ γινώσεται καὶ θὰ σὰς σκεφτόμαι στὸ μεταξύ... Ἐπειτα θὰ ξέρω πὺς ἔχω μιά φίλη, ὅσοι κι ἂν ἡ φίλη μου βρίσκειται μακριὰ, κ' αὐτὸ θὰ μὲ συγχράτῃ... Ὅχι σὰς πρότεινα νὰ σὰς ἀκολουθῶ μὰ δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σὰς ἐκθέσω στὰ μάτια τοῦ κόσμου. Ἐπιτρέψατέ μου μόνον νὰ σὰς γράφω καὶ ὑποσχεθῆτε μου ὅτι θὰ μοῦ ἀπαντήσετε...

Τὸ βράδυ προχωροῦσε γρήγορα. Δὲν διέκριναι περὶ τὸ πρόσωπο τῆς Βαλεντίνης. Δὲν ἔβλεπα πιά παρὰ τὴ μαύρη σιλουέττα ποὺ διαγραφόταν στὰ τζάμια. Κρατοῦσα πάντοτε τὰ χέρια τῆς μὲσα στὰ δικά μου, χωρίς νὰ τὰ σφίγγω.

— Ὡστε μὲ διατάσσετε νὰ φύγω ; ψιθύρισε.

Τόσῃ εἶνε ἡ μεταδοτικὴ δύναμις τῶν ἀληθινῶν αἰσθημάτων, ὥστε ἀπάντησα :

— Ναι, σὰς διατάζω.

— Ἐ, λοιπὸν, ἀπάντησε, θὰ ὑπακούσω.

Μείναμε λίγη ὥρα ἀκόμα, μὲ τὰ χέρια ἐνωμένα. Τὸ σκοτάδι εἶχε γίνε σιγὰ σιγὰ ἀπόλυτο. Ὁρκίζομαι ὅτι κανέναν πειρασμό, ὅτι καμμιὰ σαρκικὴ ἐπιθυμία δὲν μ' ἀγγίζει. Καί γι' αὐτὸ ἀκριβῶς οἱ στιγμὲς ἐκείνες λάμπουν σὰν φῶτα στὴν ἱστορίαν τοῦ θωτός μου.

Ἡ Βαλεντίνη ἀποσπάστηκε πρώτη ἀπὸ τὴ γοητεία αὐτῆς τῆς σκιάς, αὐτῆς τῆς σιωπῆς τῆς ἀδελφικῆς ἐνώσεως τῶν χειρῶν μας καὶ τῶν ψυχῶν μας. Σηκώθηκε καὶ εἶπε μὲ σιγανὴ μὰ καθόλου ταρταμένη φωνή :

— Πρέπει νὰ ξαναγυρίσουμε... Ἡ μαμά δ' ἀνησυχῇ... Ἐξ ἄλλου ἔκανα ὑπερβολικὴ κατὰχρησι τῆς καλωσύνης σας. Χάσατε τὸ ἀπόγευμά σας πρὸς χάριν μου.

Κρατοῦσα ἀκόμη τὴν ἀσχή τῶν δαχτύλων τῆς. Τὰ φίλησα ἐλαφρὰ πρὶν τὰ παρατήσω κ' εἶπετα σηκώθηκα κ' ἐγὼ.

Φύγαμε ἀπὸ τὸ περίπτερο. Ἡ νύκτα εἶχε ἀπλωθῇ περὶ μᾶζυ μὲ ἀνάλωφρη παγωνιά ἡ ὅποια ἔκανε τὴ φιλίαν μου ν' ἀνατριχίλῃ καὶ νὰ μαζεῖται πλάι μου... Δὲν διακρίναμε περὶ τίποτε μεσ' στὴ λογχὴν δεξιὰ κ' ἀριστερὰ στὴ δονδροστοιχία. Μὰ ὅλη ἡ μυστηριώδης ζωὴ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων τῆς νύκτας μᾶς ἀγγίζει καὶ τὰ νεύρα μας ἔταλιν συγχρόνως.

Στὸν πύργο βρήκαμε τὸ τέλος τοῦ ὄνειρου, τὸ πέσιμο στὴν πραγματικότητα. Ἡ κ. Ντισατελιε μᾶς περιέμενε στὸν ἀντιθάλαμο. Μὰς κίταζε μ' ἓνα ὄρος περιέργου, σὰν νὰ ζητοῦσε νὰ μὴ μῆσα στὴν σκέψιν μας, νὰ μαντέψῃ τί εἶχε συμβῇ μεταξὺ μας κατὰ τὸ ἀπόγευμα. Ἡ Βαλεντίνη ὅμως δὲν ἱκανοποίησε τὴν περιέργειάν τῆς, γιατί εἶπε πολὺ ἀπλᾶ :

— Πῆρα τὸν κ. ντὲ Περινὸν στὸ περίπτερό μου καὶ ξεγελαστήκαμε ἐκεῖ κουβεντιάζοντας.

Ἐκείνη τῆς στιγμῇ, ἡ καμαριέρα ἤρθε καὶ μοῦ ἀνήγγειλε ὅτι ὁ ἀμαζῆς μου ἦταν ἐκεῖ.

— Ἦρθε σὺς τρεῖς ἡ ὥρα γιὰ νὰ πάθῃ τὸν κύριον μὲ τὸ ἀμάξι εἶπε. Μὰ ἐπειδὴ ὁ κύριος δὲν ἦταν ἐδῶ ξέφυγε... Νὰ τοῦ πῶ τώρα νὰ ζήσει ;

Ἡ καμαριέρα εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ μὲ μιά ἐκφρασί πολλὴ περιέργη! Ὡστε ἐτοῖς λοιπὸν ; Ἀπὸ τὴ ἀσχή τῆς, ἡ τόσο ἀγνή, ἡ τόσο ἀδελφικὴ φιλία μου μὲ τὴ Βαλεντίνη εἶχε προκαλέσει κιόλας ὑποψίες ; Ἐκανα μιά κίνησι ἀγανακτήσεως καὶ μπροστά σ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ξένους, μὲ τὸ χαριόποιο βλέμμα, πῆρα τὸ χέρι μου καὶ τὸ ἔφερα στὰ χεῖλιν μου γιὰ δευτέρη φορὰ. Ἐκείνη δὲν φάνηκε νὰ στενοχωρήθη καὶ καθόλου. Ἐμεινε μερικὲς στιγμὲς στὴν πόρτα, παρακολουθώντας με μὲ τὸ βλέμμα τῆς, ἐνῷ ἐγὼ ἀνέβαινα ἀπὸ ἀμάξι μου, καὶ μὲ χαρῆτος μὲ τὸ χέρι τῆς, ὅταν τὸ ἀμάξι ξεκίνησε.

V

Τὴν ἄλλῃ μέρα τὸ πρωὶ ἔστειλα τὸν ἡθηρέτῃ μου στὸ χωριὸ γιὰ νὰ βρῇ τὸν δόκτορα Μαντελέν. Ἐπειτα ἀπὸ μιά ὥρα ξαναγύρισε, φέρνοντας τὸν μᾶζυ του στὸ ἀμάξι μου. Μὲ συγκαίνισε τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ μοῦ ἔδειξε ὁ καλὸς αὐτὸς ἐπιστήμων. Λίγο ἀνήσυχος στὴν ἀσχή γιατί

τὸν εἶχα καλέσει τόσο ξαφνικά, ἀρχισε κατόπιν νὰ μοῦ μιλά γιὰ τὴν εὐαίρησιν, ποὺ ἐνοιωθε ξαναπαίνοντας σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, ὅπου οἱ προσφιλεῖς του πεθαμμένες πελατιδες τὸν καλεσαν τόσες φορές. Καὶ ἔνα δάκρυ ἔλαμψε γιὰ μιά στιγμὴ στὰ μάτια του.

— Μὰ σεῖς, ἀγαπητέ μου κύριε, τί ἔχετε ; μοῦ εἶπε. Δὲν μοῦ φαινόσατε ἀρρωστος.

— Παραπονέθηκα στὴν τύχη, γιὰ κάποια ἐνόχλησι τοῦ στομαγίου. Ὁ καλὸς Μαντελέν βρῆκε ἀ-

Πῆρα καλπάζοντας τὸ δρόμον ποὺ φέρεται στὸ Πράσινο Ἄδρος.

μέρους τις αφορμές της :

— Διάβολο ! ελπε. Ενε φυσικό... Δεν διασχεδάζετε αρκετά. Στην ηλικία σας δεν πρέπει να ζάνετε την καλογορητική ζωή που ζήτε από τότε που γυρισάτε εδώ... Πάντα μόνος ! Πάντα αποταρμημένος... Μιλούμε πολύ για σας με τον άββη Γκρανζνέβ και τον Λεκούφ. Βέβαια αγαπήτε μου φίλε, θάχετε λόγους για να ζήτε έτσι... Μά, τι διάβολο, ή θλίψεις της καρδιάς δεν εινε αιώνιες... Σε ηλικία εικοσιπέντε χρόνων ! Η καλύτερη συνταγή που έχω να σας δώσω εινε να ζαναγορίσετε γυήγορα στο Παρίσι και να διασκεδάσετε μαζί με τους φίλους σας.

Τόν δεικνύω χαμογελλώντας και ελπε :

— Να μία συνταγή που δεν θά την κρατήσω, αγαπητέ μου δόκτωρ...

— Ω ! το ήξερα... Έπι του παρόντος θά σας δώσω μερικά φάρμακα...Νά χάνετε γυμναστική και να μη συλλογίζοσαστε τους πόνοους της καρδιάς σας... Αυτό εινε το καλύτερο φάρμακο...

Ενδ ο γιατρός έγραφε τη συνταγή, έγω ζητούσα ένα τρόπο να φέρω τη συζήτηση στο ζήτημα που μ' ενδιέφερε—στην ύγεια της Βαλεντίας. Αυτός, ενώ έγραφε, ακολουθούσε επίσης τη σκέψη του. Και το περίεργο εινε ότι, ξεκινώντας από δύο όρους διαφορετικούς, καταλήξαμε στο ίδιο σημείο, γιατί όταν σήκωσε το κεφάλι του κι έβγαλε τα γυαλιά του, με ρώτησε :

— Βλέπετε συχνά την υποκόμησα Βαλεντίνα ντε Σαιν—Ζερύ ;

Υπήρχε πολύ περιέργεια και λίγη πονηρία στα μικρά γυρίκια μάτια του, καθώς μου έκανε την ερώτηση αυτή, πράγμα που μ' έκανε να σκεφτώ : «Όστε ή φίλμαριες δίνουν και παίρνουν ;» Γι' αυτό του απάντησα με έρος άφηρημένο :

— Ναι... χτές της είδα... Μά μου φαίνεται ότι δεν θά την ξανα—δω πεί... Έμαθα ότι της συστήσατε να φύγει για τη Μεσημβρία.

— Νά φύγει, ναι... ελπε ο δόκτωρ Μαντελν. Μά εινε ζήτημα κατά πόσον θά φύγει... Εινε κι αυτή ξεροκέφαλη αν έσας, αγαπητέ μου φίλε. Θέλει καλά και σώνει να μείνει στο Σαγιά που εινε όγρο και δεν της κάνει κανένα καλό... Δεν ξέρω γιατί διάβολο έμεινε τόσο ;... Νομίζω ότι δεν ειν' ο σύζυγος της αυτός που την κρατάει...

— Μά ποι' ειν' η άρρώστεια της, φίλε μου ; Η κ. ντε Σαιν—Ζερύ εινε μία γυναίκα νεύρασθενική, πολύ ρωμαντική, που τρέφει το μυαλό της μ' ένα σωρό άνοιητες, που της κάνουν μεγάλο κακό. Όνειροπολεί, κλαίει και δεν τρώει... Έτσι το στομάχι δεν λειτουργεί, τ' όργανα ταραζούνται κι ο μαρμαριός ζάνει τη δουλειά του στην καρδιά, στους πνεύμονες, στα σπλάχνα... Στο τέλος, το πιο άδύνατο απ' αυτά τ' όργανα ύποχωρεί πρώτο... Και γι' αυτό δεν πρέπει ν' άπορη κανείς πως μία νέα γυναίκα πεθαίνει μέσα σε δύο μέρες από ένα άσημαντο πυρετό... Άν ή υποκόμησα μείνει στο Σαγιά, μπορεί και να ζήσει εξήντα χρόνια, μά μπορεί και να πεθάνει μέσα στο χρόνο.

Έγω επέμεινα και ζαναγορίστηα :

— Όστε δεν εινε σοβαρά προσβεβλημένο κανένα όργανό της ;

— Όχι. Δεν εινε, για να μιλάμε καθαρά, ούτε φθισική, ούτε καρδιακή, ούτε διαβητική κλπ. Μά κινδυνεύει α' τα πάθη όλ' αυτά και, κατά την πελοίθηό μου, διατρέχει μία περίοδο αρκετά κρίσιμη.

Έρθε, σκέφτηκε λίγο χτυπώντας τα δάχτυλά του επάνω στη θήκη των γυαλιών του κι έξακολουθήσε :

— Η κ. ντε Σαιν Ζερύ πέρασε μια ζωή πολύ δυστυχισμένη, από έρωτικές απόψεις. Δεν ξέρω καθαρά τι συνέβη. Μά κι αν ήξερα, ή επαγγελματική έχεμύθεια θά μ' έμπο—διζε να μιλήσω. Μονάχα, μπορώ να σας πω

τι έφερε όλος ο κόσμος. Αυτή ή γυναίκα παντρεύτηκε ένα γλεντζέ, παραλήρη από τις άνωσεις, που είχε μεγάλο όνομα και περιουσία φαγωμένη και που γυρεύσε τη μητέρα της. Ή κυρία Ντυσατέ θέλησε να χάνη την κόρη της υποκόμησα ντε Σαιν Ζερύ... Καταλαβαίνετε : «Όσο για τη μικρή αυτή, μόλις είχε βγει απ' τις καλόγριες και δεν ήξερε τίποτε από τη ζωή... Θά το πιστέψετε μάλιστα ότι από τον γάμου είχε αγαπήσει αυτό το έρπειτο, το Σαιν—Ζερύ ; Ειναι αλήθεια πως ο υποκόμης ήξερε να ντύνεται, να μιλά ήμορφα, να συμπεριφεριόταν καλά... Η κ. Ντυσατέλι τον λάτρεσε, ενώ αντίθετος έκρινε ; ένοιωσε τη μεγαλύτηρη περιφρόνηση προς την πεθερά του :

— Και ο γάμος ;

— Ο γάμος έγινε λίγους μήνες μετά το θάνατο της αγαπητής σου γιαγιάς. Οι νεόνυμφτοι ξεκίνησαν για τις όχθες του Ρήνου. Τι συνέβη τότε ; Το άγνοώ... Έκείνο που ξέρω εινε ότι ή υποκόμησα ζαναγορίσε μόνη στο Σαγιά από βδομάδα κατόπιν κ' έπειτα από μία μέρα ζαναγορίσε κι' ο υποκόμης, ο οποίος καθώς μου ελπαν, φαίνεται πολύ στενοχωρημένος. Έπαυλούθησε τότε μεταξύ των γονέων της νέας γυναίκας μια έξηγήσις πολύ ζωντανή. «Όσοσο ο υποκόμης έμεινε στον πύργο, μά από τότε ή γυναίκα του πήγε και εγκαταστάθηκε στην αντίθετη πτέρυγα του πύργου... Ο υποκόμης έβλεπε ότι δεν μπορούσε να κινή κι' άλλωθως, γιατί δεν είχε χρήματα. Γι' αυτό μ' έχεσθη τις συ-

νήθειές του, έκανε έρωσμένη του μία από τις κόρες του θυρωρού του πύργου. Μά ο έρος του με την κοπέλλα αυτή τον κατήντησε σε τέτοια χάλια, ώστε, έξη μήνες μετά το γάμο του, να πάθει άποπληξία... σε ηλικία σαρανταπέντε ετών... Τώρα εινε παράλυτος απ' τη δεξιά μεριά και μένει καρφομένος στην πολυθρόνα του. Ποτέ ή γυναίκα του δεν πηγαίνει να τον δει... Μπορείτε να κρίνετε πόσο έπισηος εινε για να μην ύποχωρή ή μνησικακία της μπροστά στην τιμωρία της Θείας Προνοίας... Έγω βλέπω το σύζυγό της... Θά ζήσει ή όχι... Δεν ξέρω τίποτε... Μά μπορεί να βαστήξει ακόμα πέντ' έξη χρόνια.

Μου φαινόταν πως κάτι γελούσε και τραγουδούσε μέσα μου, ενώ ο γιατρός μιλούσε. «Όταν τελείωσε, το έλπε :

— «Όσα μου λέτε εινε πολύ θλιβερά... Μά μου φαίνεται πως αυτό δεν σας έμποδίζει να καθήστε να φάμε μαζί... Μήπως έχετε να έπισκεφθήτε τίποτε άρρώδιστος ;

Φάνηκε ζαριασμένος για την πρόκλησή μου και μου απάντησε :

— «Άρρώδιστος ;... Έναν μόνο ελπα να έπισκεφθώ που πάσχει από χρόνια νεφρίτιδα... Μά μπορώ να τον δω και το βράδυ... Γι' αυτό αγαπητέ μου κύριε, δέχομαι την πρόκλησή σας, ή οποία σας βεβαιώνω μά τιμ' πολύ.

Έκανε, εκείνη την ήμερα, μία κακή πράξη, για την οποία ακόμα κατηγορού τον έαυτό μου. Ελπα στον ύπνρητό του να πάη να φέρη απ' το υπόγειο μία μποτίλια απ' το πιο δυνατό κρασί και μία άλλη με τονίακ, και τις έβαλε δίπλα στο γιατρό, παρακαλώντας τον να σεβί—ρεται μόνος, γιατί έγω ήμουν πολύ άφηρημένος κι' έξ άλλου έπινα πολύ λίγο.

Έτσι ο δόκτωρ Μαντελν ήπιε αρκετά. «Όταν ή μποτίλια του κρασιού τελείωσε, άρχισε να εκθείαζε τις μακαρίτισσες πελάτισσές του, την γιαγιά μου και τη θεία μου, και να λέη ότι κι' έγω τους έμαθα πολύ. Μου ήταν πεί εκκόλο να φέρω τη συζήτηση στο θέμα που μ' ενδιέφερε.

— Είπατε πως έσείς έπισκέπτεσθε τον υποκόμησα ντε Σαιν—Ζερύ ;

— Ναι, μου άποκρίθηκε, ζεσταίνοντας μέσα στα χέρια του το μικρό του ποτήρι του τονίακ. Πηγαίνει και τον βλέπω δύο φορές τη βδομάδα, ρωτάω την Ά γλίστα νοσοκόμο του : «τίποτε νεότερο ;», εκείνη μου απαντάει : «τίποτε», και φεύγω... Εινε ντροπή να παίρνω χρήματα για ένα τόσο άσημαντο πράγμα. Μά τί να κάνω... Αυτός ο παραλυτικός μοιάζει μ' ένα φυτό που μπορεί κανείς μόνο να το ποτίζει, να του ρίχνη λίπασμα και να το έμποδίζει να παγώσει. «Όσο για να τον κάνω να περπατήσει, εινε το ίδιο σαν να προσπαθούσα να σαλέψω αυτόν εκεί τη βελανιδιά του πάρκου σας... Στ' αλήθεια, αυτό το τονίακ εινε έκτακτο... Έκτακτο !

Τού γέμισα και δεύτερο ποτήρι και τον ρώτησα :

— Νομίζετε πως ή καταχώρησις που έκανε από τον γάμο του έφεραν τον υποκόμησα σ' αυτή την κατάσταση ;

«Ο γιατρός πήρε ύψος έμπιστευτικό και μου απάντησε :

— Σας έλπε ότι και από τον γάμο του δεν έβλεπε τίποτα. Κατά τη γνώμη μου ο άνθρωπος αυτός δεν μπορούσε να εκτελέσει τα καθήκοντά του ως σύζυγος, με καταλαβαίνετε ; Μιλώ ετσι γιατί ξέρω, έπειδή ελμαι ο γιατρός του υποκόμης και της υποκόμησας... Η επαγγελματική έχεμύθεια μ' έμποδίζει να σας πω περισσότερα.

Εκείνη τη στιγμή, φάνηκε κάπως ανήσυχος για όσα είχε πη και με κούταζε. Έγώ προσοτήθηκα ότι κυτάζω πολύ προσεκτικά τη σφραγίδα της μποτίλλιας του τονίακ, άπάντο στην όποια ήταν ένα όνομα μυστικωμένο... Αυτή ή προσοπήτη άφηρη—

μάδα μου τον καθυσέχασε. Μά άλλως άμείσιος τη συζήτηση. Κι' ως την ώρα που με άφησε, συνιστάστας μου διασκεδάσεις, δεν μιλήσαμε πιά ούτε για τον υποκόμησα ούτε για τη Βαλεντία.

Μόλις έφυγε, έβγα το όπλο μου και πήρα καλατζώντας το δρόμο που φέρνει στο Πράσινο Λάος. Ο άέρος από την περαμένη μέρα, είχε όρροσις αρκετά. «Ο άνεμος ήταν λευκός κι' ή έσοχή δεν είχε πεί από πάνω της σ'αν άνάερο στολίδι, τον ήλιο. Άπολάμβανα με γοητεία αυτή τη δροσιά, τα τοιμήματα του ψυχρού άέρος και τον τελλόλ καλποσμό μου που φαινόταν να παρασύρει τις μπλεές του δρόμου, τις φτωχικές άνοιητες και τους φράχτες... Έντελως φυσικά, θυμήθηκα τότε μερικές άνδλους συνηθιστές μου που μου είχε δώσει το λάθος μου για τη Μαρία Τερέζα. Ναι, ο έρεθισμός μου ήταν ο ίδιος και τότε. Μονάχα που, αυτή τη φορά, κανένας ένιστικός φόβος, χαμιά έπιθυμία δεν με τάραζε. Άπό μία εύπλαγνία της μοίρας, αγαπούσα τώρα μία νέα κόρη, μία παρθένο. Αυτό δεν ήταν το ξαναέννημα, ο έξελισμός μου για τους κακούς μου έρωτες ;

... Έταν άρά, όταν ζαναγορίσα στην Επαυλί μου. Βοήκα εκεί μία έπιστολή με γράμματα μυτερά και μακριά, μ' αυτό το γράμμα που όίδοι το λένε άριστοκαρτικό. Ένα οίσκισμο φυγορράξις στην άπάνω άριστερή γωνία της. Έταν από τη Βαλεντία, ή οποία μου έγραφε τα έξης :

(Ακολουθεί)

Βοήθησα τη Βαλεντίνα να κατεβή